

Aleg. 231.

Sprawozdanie

Komisji budżetowej o zamknięciu rachunków funduszków iudemnizacyjnych
za rok 1891.

Wysoki Sejmie!

Zamknięcie rachunków z wydatków i dochodów funduszków iudemnizacyjnych: wschodnio galicyjskiego, zachodnio galicyjskiego i krakowskiego za rok 1891, ułożone i przedłożone przez Wydział krajowy, przekazała Wysoka Izba w dniu 24. kwietnia r. b. Komisji budżetowej do roztrząśnienia i zdania o niem sprawy. Komisya budżetowa spełniwszy to zadanie składa sprawozdanie następujące.

Jest to pierwsze sporządzone przez Wydział krajowy zamknięcie rachunków z dochodów i wydatków funduszków iudemnizacyjnych. Albowiem odpowiednio umowie zawartej między Wydziałem krajowym a c. k. Rządem 12. listopada 1890 r., a zawartej na mocy uchwał Wys. Sejmu z 20. października 1882 i z 27. października 1890 r. oraz ustawy państwowej z 5. czerwca 1890 r. w sprawie uregulowania stosunków skarbu państwa do funduszków iudemnizacyjnych galicyjskich, — objął Wydział krajowy w swój zarząd fundusze iudemnizacyjne z dniem 1. kwietnia 1891 roku o czem Wydział krajowy zdał już Wys. Sejmowi sprawę sprawozdaniem przedłożonem w marcu 1892 r., roztrząśniętem wówczas przez Komisję budżetową i na jej wniosek przyjętem przez Wys. Izbę.

Roztrząśnienie szczegółowe zamknięcia rachunków z dochodów i wydatków każdego z trzech funduszków iudemnizacyjnych w roku 1891 poprzedzić musimy kilku uwagami ogólnymi.

To zamknięcie rachunków wykazuje pod względem merytorycznym, iż wszystkie trzy fundusze iudemnizacyjne pokryły wszelkie swoje wydatki rzeczywiste w 1891 roku wynoszące razem 5,802,057 zł. 89 ct. w. a. dochodami własnymi, chociaż nawet spłacono nimi zaliczkę daną na rachunek 1890 r. ze skarbu państwa w kwocie 85,800 zł. w. a.; spłacono zaś tę zaliczkę, aby nieopłacać od niej wysokiego bo 5% od sta wynoszącego procentu.

Jednak w tem zamknięciu rachunków z wydatków i dochodów funduszków iudemnizacyjnych za rok 1891 znajdujemy ten niekorzystny wynik, iż rzeczywiste wydatki na zarząd funduszami iudemnizacyjnymi były znacznie większe od preliminowanych w budżecie na ów rok, a także większe od rzeczywistych wydatków na zarząd w roku poprzednim 1890. Albowiem preliminowano na zarząd wszystkimi trzema funduszami iudemnizacyjnymi w budżecie na 1891 rok 20,000 zł. w. a.; wydano zaś rzeczywiście na zarząd tymi funduszami w 1891 roku 25,005 zł. w. a., przeto wydano więcej o 5,005 zł. w. a. niż preliminowano. Rzeczywiste wydatki

na zarząd funduszami indemnizacyjnymi w 1891 r. były także większe, jak wspomnieliśmy, niż rzeczywiste wydatki na ten zarząd w 1890 r. Albowiem na zarząd wszystkimi trzema funduszami indemnizacyjnymi wydano istotnie w 1890 roku 21.097 zł. 14 ct. w. a. Gdy zaś w 1891 roku po objęciu przez Wydział krajowy zarządu funduszami indemnizacyjnymi wydano rzeczywiście na ten zarząd 25.005 zł. w. a., przeto wydano istotnie więcej o 3.908 zł. w. a. niż w 1890 roku. Głównym powodem tego zwiększenia się wydatków rzeczywistych na zarząd funduszami indemnizacyjnymi w 1891 roku po nad preliminarz, był wydatek nadzwyczajny wynikły z objęcia zarządu funduszy przez Wydział krajowy na zakupno kasy, szaf i innych sprzętów, na urządzenie biur, przewiezienie ksiąg i aktów, z c. k. Namiestnictwa i z Ministerstwa skarbu w Wiedniu, który to wydatek nadzwyczajny wynosił 4.901 zł. 55 ct. w. a. Wydatek ten nadzwyczajny Komisya uznaje za zupełnie uzasadniony. Szczegółowy wykaz tych wydatków nadzwyczajnych na zarząd wszystkimi trzema funduszami indemnizacyjnymi, wynoszących 4.901 zł. 55 ct. w. a., załączono w przedłożonym zamknięciu rachunków. Komisya budżetowa wyraża nadzieję uzasadnioną, że ponieważ już w 1891 roku zakupiono kasę, sprzęty i wszelkie potrzeby do urządzenia bióra dla zarządu funduszami indemnizacyjnymi, przeto zapewne ujrzymy zaoszczędzenia w ryczałtowych kwotach 17.000 zł. i 5.000 zł. razem 22.000 zł. w. a. preliminowanych na zarząd funduszami indemnizacyjnymi w 1892 roku także i na r. 1893, a wyższych o 902 zł. 86 ct. w. a. niż wynosiły wszystkie wydatki rzeczywiste na zarząd w 1890 r. Nadzieję tę opiera Komisya budżetowa na tej podstawie, iż na zarząd funduszami indemnizacyjnymi w 1892 i w 1893 r. wyznaczył Sejm kwoty blisko o tysiąc zł. w. a. większe, niż wydatki na ten zarząd wynosiły rzeczywiście w 1890 roku; a wyznaczył te kwoty wyższe z tego powodu, że kwotami temi miały być pokryte także wydatki nadzwyczajne na sprawienie części jeszcze sprzętów i urządzenie biur dla zarządu funduszami; lecz wydatków tych nie będzie już potrzeba czynić w 1892 i 1893 r., bo zakupienie sprzętów i urządzenie biur dokonano w zupełności już w 1891 r. i na to wydano 4.901 zł. w. a. —

W przedłożonym zamknięciu rachunków brak jest szczegółowego wykazu płac urzędników Wydziału krajowego zatrudnionych zarządzeniem funduszy indemnizacyjnych, wykazu dodatków dla nich służbowych i osobistych oraz remuneracji i płac dziennych, które razem wynoszą kwotę 14.466 zł. 77 ct. w. a. Wykaz ten zdawał się Komisji tem potrzebniejszy, że te płace, dodatki osobiste i aktywne oraz dyurna nie mogły być oparte ani na etacie ani na budżecie uchwalonym przez Wys. Sejm; albowiem Wys. Izba uchwaliła budżet na 1891 r. w 1889 r., w czasie gdy nie można było przewidzieć, czy Wydział krajowy obejmie w swój zarząd fundusze indemnizacyjne w 1891 roku. Przeto Komisya budżetowa zażądała tego szczegółowego wykazu od Wydziału krajowego, a otrzymawszy go i roztrząsawszy, uznała te wydatki za uzasadnione.

Musi Komisya budżetowa uczynić uwagę, że w przedłożonym zamknięciu rachunków indemnizacyjnych za r. 1891, uzasadnienia różnic między preliminarzem a wynikiem są niedostateczne, mianowicie co do najważniejszej rubryki dochodów t. j. dochodu z dodatku indemnizacyjnego do podatków bezpośrednich, i w ogóle niedostatecznie uzasadniony wynik dochodów z dodatku indemnizacyjnego. Wykazujemy to niżej szczegółowo przy roztrząsaniu odnośnych rubryk dochodów każdego z funduszy indemnizacyjnych. Na te różnice i na dokładne zbadanie i wykazanie powodów mniejszego dochodu z dodatku indemnizacyjnego należy zwrócić tem większą bacność, że c. k. władze podatkowe ten dodatek pobierają, zaś zarząd funduszy indemnizacyjnych sprawował od 1890 roku nie c. k. Rząd ale Wydział krajowy. Z powodu niedostatecznego uzasadnienia tej rubryki dochodów w zamknięciu rachunków na 1891 r. musi Komisya budżetowa domagać się uzupełnienia uzasadnień, a co do przyszłości wypowiada tu żądanie, aby w zamknięciach rachunków indemnizacyjnych za lata 1892 i 1893, które winne być przedłożone na późniejszych sesjach sejmowych, uzasadniano dokładnie pozycje dochodów i wydatków rzeczywistych. —

Wreszcie co do formy przedłożonego przez Wydział krajowy zamknięcia rachunków za rok 1891, odstąpiono w kilku punktach od formy przyjętej w ostatnich zamknięciach rachunków przedłożonych przez c. k. Namiestnictwo, a przyjętej na wyraźne żądanie Komisji budżetowej

zatwierdzone przez wys. Sejm. Między innemi nie jest dobrze uwidocznioną „pozostałość z rachunków“ każdego funduszu z końcem roku, z którego jest zamknięcie rachunków przedłożone.

Po tych uwagach ogólnych przystępujemy do szczegółowego zbadania rachunków każdego z trzech funduszków indemnizacyjnych za r. 1891.

Wszystkie *wydatki* funduszu indemnizacyjnego *wschodnio-galicyjskiego* preliminowane w budżecie na rok 1891, wynosiły 3,567.470 zł. w. a.; zamknięcie zaś rachunków za r. 1891 wykazuje, że ogół wydatków tego funduszu wynosił rzeczywiście 3,556.921 zł. 27 ct. w. a., przeto mniej niż preliminowano w budżecie o 10,549 zł. w. a.

Głównymi powodami, iż ogół wydatków rzeczywistych w 1891 roku był mniejszy od ogółu preliminowanych w budżecie na ów rok, były dwa następujące: Po pierwsze, że w budżecie na rok 1891 zamieścić musiano i zamieszczono, jak zwykle, sumę 2,478.000 zł. w. a. potrzebną do wypłaty za wszystkie obligacye wylosowane w drugim półroczu w 1890 roku i w pierwszym półroczu 1891 a przypadające do wypłaty 1891 roku; przedłożono zaś rzeczywiście do wypłaty w ciągu 1891 roku obligacyj indemnizacyjnych wschodnio galicyjskich wylosowanych w tym roku i w latach poprzednich a do ówczas niewypłaconych za 2,448.957 zł. w. a., przeto mniej niż preliminowano o 29.043 zł. w. a. Po drugie, na rentę dla uprawnionych, t. j. na wypłatę za kupony płatne w 1891 roku, preliminowano w budżecie na ów rok sumę 1,073.205 zł. w. a., równą wartości wszystkich kuponów płatnych w owym roku; wypłacono zaś istotnie za wszystkie kupony przedłożone do wypłaty w ciągu 1891 roku (a płatne nie tylko w roku 1891 lecz i w pięciu latach poprzednich a do ówczas nieprzedłożonych do wypłaty) 1,042.150 zł. 84 ct. w. a., mniej o 31.054 zł. w. a. niż preliminowano. Wypłacono zaś za kupony mniej niż preliminowano z dwóch powodów; mianowicie: 1) iż fundusz indemnizacyjny wschodnio galicyjski nie przedłożył sam sobie do wypłaty kuponów od obligacyj będących jego własnością, ale je zniszczył, jak zwykle; powtóre, że niektórzy właściciele obligacyj nie przedłożyli jeszcze w ciągu 1891 r. kuponów płatnych w tymże roku.

Oprócz powyższych dwóch głównych a zwykłych przyczyn zmniejszających w dwóch najważniejszych rubrykach wydatki rzeczywiste, wpłynęło także na niżenie ogółu wydatków rzeczywistych niżej preliminarza niżenie ich w trzech drobniejszych rubrykach. Mianowicie: *A*) W budżecie na 1891 r. preliminowano na zakupno obligacyj na własność funduszu 2.048 zł. w. a. to jest przewyżkę preliminowanych dochodów nad wydatki obrachowane przy układaniu budżetu. Lecz ponieważ w 1891 r. dochody rzeczywiste bieżące nieprzewyższyły rzeczywistych wydatków, a to z powodu, że w 1891 r. musiano pokryć znaczny wydatek nieprzewidziany w budżecie na ów rok, (zaś niżej szczegółowo wykażemy co spowodowało ten wydatek), przeto w 1891 r. nie zakupywano obligacyj na własność funduszu i nie na ten cel nie wydano. — *B*) Na rozmaite drobne wydatki preliminowano 477 zł. w. a.; a wydano istotnie tylko 298 zł. w. a. mniej o 179 zł. w. a. — *C*) Na zaliczki zwrotne po roku budżetowym, preliminowano 1.169 zł., wydano rzeczywiście 614 zł. 98 ct. mniej o 554 zł. w. a., niż wyznaczono w budżecie.

Z powyżej wymienionych powodów, ogół wydatków rzeczywistych byłby mniejszy od ogółu wydatków preliminowanych o 62.878 zł. w. a. Jednak istotnie ten ogół wydatków rzeczywistych był mniejszy od ogółu preliminowanych tylko o 10.549 zł. w. a. jak to już wykazaliśmy; albowiem w trzech pozycjach, które zaraz szczegółowo przedstawimy, wydatki rzeczywiste były większe od preliminowanych o 52.329 zł. w. a.

Mianowicie: po 1-sze na zarząd funduszem indemn. wschodn. galic. preliminowano 12.571 zł. w. a., wydano w wydatkach zwyczajnych na płace, dodatki, remuneracye, dyurna, potrzeby kancelaryjne, judykaturę w sprawach indemnizacyjnych 12.641 zł. 4 ct. w. a., zaś w wydatkach nadzwyczajnych na sprzęty i urządzenie biur 3.080 zł. 89 ct. w. a., razem na zarząd fun-

duszem wydano 15.721 zł. 93 ct. w. a. przeto wydano więcej niż preliminowano o 3.151 zł. w. a. a to z powodów które już wskazaliśmy na początku tego sprawozdania i uznaliśmy za słuszne.

Po 2-ie, na zwrot zaliczek oprocentowanych ze skarbu państwa nie preliminowano, gdyż przy układaniu budżetu na 1891 rok nie przewidziano (jak to już komisya budżetowa wspomniała w swoim sprawozdaniu o zamknięciu rachunków funduszy indemnizacyjnych galicyjskich za r. 1890), iż w owym roku zatwierdzi Rada państwa ugodę między państwem a krajem naszym regulującą stosunek skarbu państwa do funduszy indemnizacyjnych, mocą której to ugody, skarb państwa odstąpił od nieuzasadnionej pretensyi, aby kraj zwracał skarbowi wszystkie subwencye wypłacone z tego skarbu w całym szeregu lat funduszom indemnizacyjnym, a natomiast zmniejszono o 200.000 zł. w. a. subwencye bezzwrotną wypłacaną corocznie z skarbu państwa dwom funduszom indem. gal. Zaś przy uchwalaniu w 1889 r. budżetu funduszu indem. na rok 1890, wyjątkowo właśnie nie powzięto uchwały *dotatkowej*, którą zawsze w poprzednich latach Sejm, na wniosek komisji budżetowej uchwalał, iż w razie przyjścia do skutku ugody między państwem a krajem naszym w sprawie indemnizacyjnej, pobierany będzie dodatek indemnizacyjny wyższy o dwa centy. Wskutek zmniejszenia subwencji bezzwrotnej w 1890 roku a niepobierania dodatku indemnizacyjnego wyższego o dwa centy, wzięły oba fundusze indem. gal. przy końcu 1890 roku ze skarbu państwa zaliczkę oprocentowaną w wysokości 85.800 zł. w. a., zaś w 1891 r. okazało się korzystniej zwrócić ją skarbowi państwa, niż opłacać od niej 5% od sta. Ponieważ zaś fundusz indem. wschod. gal. z tej zaliczonej przez skarb państwa kwoty 85.800 zł. w. a. wziął w 1890 roku 46.936 zł. 95 ct. w. a. zaś zwrócił je w 1891 roku, a tego wydatku nie przewidziano w budżecie, przeto z tego powodu jego wydatek rzeczywisty był większy w tej nieprzewidzianej pozycji o 46.936 zł. 95 ct. w. a.

Po 3-cie; ponieważ od tej oprocentowanej zaliczki z skarbu państwa, zanim je fundusze indemnizacyjne skarbowi spłaciły, zapłacił fundusz indem. wschod. gal. w procencie 2.241 zł. 33 ct. w. a., zaś na ten wydatek nie preliminowano w budżecie, przeto ta także kwota podwyższyła ogół wydatków rzeczywistych.

Wszystkie dochody funduszu indemnizacyjnego wschodnio galicyjskiego przyniosły rzeczywiście w 1891 roku 3,484.367 zł. 73 ct. w. a. jak wykazuje zamknięcie rachunków za ów rok. Ponieważ zaś ogół dochodów preliminowanych w budżecie na 1891 wynosił 3,567.470 zł. w. a. przeto dochody rzeczywiste były mniejsze od preliminowanych w budżecie o 83.103 zł. w. a.

Mianowicie dochody rzeczywiste były mniejsze od preliminowanych: Po 1-sze, dochód od kraju t. j. dochód z dodatku indemnizacyjnego uchwalonego i pobieranego w 1891 roku w obu częściach Galicji w wysokości 29 centów do każdego złotego całej należności podatków bezpośrednich, przyniósł rzeczywiście z wschodniej części Galicji 2,195.196 zł. 24 ct. w. a. mniej o 110.478 zł. w. a. niż go obrachowano w budżecie na 2,305.674 zł. w. a., a obrachowała go c. k. Dyrekeya funduszy indemnizacyjnych na podstawie sprawdzonej należności podatków bezpośrednich w 1889 roku, która to należność tych podatków w 1889 roku wynosiła w wschodniej części Galicji tylko 7,950.623 zł. w. a. Dla uzasadnienia tego mniejszego o 110.478 zł. w. a. dochodu rzeczywistego z dodatku indemnizacyjnego do podatków (a istotnie mniejszego od obrachowanej sumy o 218.000 zł., gdyż z zaległości dodatku indem. z lat dawniejszych ściągnąć miano, jak twierdzi przedłożone zamknięcie rachunków, w ciągu 1891 roku 108.000 zł. w. a.), wydrukowano w przedłożonym przez Wydział krajowy zamknięciu rachunków tylko słowa następujące: „Ponieważ należność w podatkach, od których dodatki indemnizacyjne opłacane bywają, okazała się mniejszą aniżeli przyjęto przy układzie budżetu na podstawie przypisanych podatków na r. 1889“.

Taki ogólnikowy frazes, który ma uzasadnić zmniejszenie dochodu rzeczywistego z dodatku indemnizacyjnego o 218 tysięcy zł. niżej kwoty obrachowanej na podstawie należności podatków w 1889 roku musi komisya budżetowa uważać nie tylko na uzasadnienie niedostateczne ale nawet mylne. Albowiem należność podatków bezpośrednich była w 1891 roku według

tabeli przedłożonej we wrześniu 1892 r. przez c. k. Namiestnictwo, większą niż należność tychże podatków bezpośrednich w 1889 r. na podstawie których obrachowano w budżecie fundusów indemn. na r. 1891 dochód z dodatku indemnizacyjnego; gdyż należność podatków bezpośrednich z wschodniej części Galicyi wynosiła w 1889 roku 7,950.623 zł., zaś należność tych podatków z wschodniej części Galicyi w 1891 r. wynosiła 8,215.552 zł. jak świadczą urzędowe wykazy należności podatków. Przeto należność dodatku indemnizacyjnego w r. 1891 była większą aniżeli prelininowano na r. 1891 na podstawie należności podatków na rok 1889. — Jeżeli więc z bieżącej należności dodatku indemnizacyjnego za rok 1891 mniej zaległo o 108 tysięcy przeszło niż ściągnięto zaległości z lat dawniejszych (bo według załączonego a niesprawdzonego wykazu zaległości dodatku z końcem roku 1891, ogólna zaległość dodatku indemn. miała wynosić tylko 842.102 zł., a z końcem roku 1890 wynosiła 959.646 zł. w. a. przeto miała się zmniejszyć o 108.544 zł. w. a.), w takim razie ogólny dochód z dodatku indemnizacyjnego w r. 1891 powinien być nie mniejszy o 110 tysięcy zł. jak wyazano w przedłożonem zamknięciu rachunków; ale znacznie większy niż obrachowano i prelininowano na podstawie należności podatków w r. 1889.

Wspomnieć zaś tu musimy, że w zamknięciach rachunków przedkładanych przez c. k. Namiestnictwo w ostatnich latach, uzasadniano ściśle cyframi, wskutek poprzednich żądań komisji budżetowej, wszystkie różnice między prelininowanym a rzeczywistym dochodem z dodatku indemnizacyjnego.

Dokładne pod tym względem uzasadnienia cyframi są tem potrzebniejsze w tych latach w których nie c. k. Namiestnictwo lecz Wydział krajowy miał i ma zarząd fundusów indemnizacyjnych, aby komisya budżetowa, względnie Wys. Sejm mógł upomnieć się u Rządu o proporcjonalną do sumy pobranych podatków bezpośrednich, kwotę dodatku indemnizacyjnego. Sprawozdawca komisji budżetowej zażądał dokładnego uzasadnienia rzeczywistego dochodu z dodatku indemn., uzasadnienia odpowiedniego powyższym uwagom; lecz do dnia zamknięcia tego sprawozdania jeszcze go nie otrzymał, bo uzasadnienia te muszą się opierać na wykazach pobranych przez urzędy podatkowe podatków i dodatków indemnizacyjnych, których Wydział krajowy zażądać winien od c. k. rządu. Przeto komisya budżetowa domagać się musi, aby Wydział krajowy zażądał od c. k. rządu dokładnych wykazów pobranych podatków bezpośrednich i dodatków indemnizacyjnych dla wszystkich trzech fundusów w ciągu roku budżetowego 1891 na rachunek tegoż roku oraz wykazów zaległości dodatków indemnizacyjnych z końcem roku budżetowego 1891 i aby uzasadnienie rzeczywistego dochodu z dodatku indemnizacyjnego dla wszystkich trzech fundusów w 1891 roku, opartego na tych wykazach, przedłożył Wysokiemu Sejmowi na przyszłej sesji sejmowej.

Po 2-gie; dochód z odsetek od obligacyj indemnizacyjnych będących własnością funduszu prelininowano w kwocie 15.083 zł. w. a., gdyż taka była wartość kuponów płatnych w 1891 r. od tych obligacyj; rzeczywiście zaś nie było żadnego dochodu z tego tytułu, gdyż fundusz indemnizacyjny nie wypłacił sam sobie kuponów, ale je zniszczył; jednak ponieważ w budżecie wydatków zamieszczono jako rentę dla właścicieli obligacyj, sumę 1.073.205 zł. w. a. równą wartość wszystkich kuponów płatnych w 1891 roku, przeto należało zamieścić w budżecie dochodów kwotę równą wartości kuponów płatnych w 1891 roku od obligacyj będących własnością funduszu.

Po 3-cie; dochody rzeczywiste były także nieco mniejsze, bo tylko o 50 zł. w. a. od prelininowanych w rubryce „wpłata kapitałów“; albowiem prelininowano 2.788 zł. w. a. na podstawie obrachowania należności, wpłynęło zaś rzeczywiście 2.737 zł. 63 ct. w. a. a to z powodu, że nie wszystkie należności ściągnięto pomimo użycia środków przymusowych.

Wreszcie po 4-te. dochody były mniejsze od prelininowanych ze zwrotu zaliczek i ze zwrotu kwot mylnie zarachowanych. Albowiem prelininowano na podstawie przeciętnego dochodu w trzech latach ostatnich 1.639 zł. w. a., rzeczywiście zaś wpłynęło 414 zł. 49 ct. w. a. mniej o 1.225 zł. w. a. niż prelininowano, a to z powodu, że także na zaliczki, w r. 1891 mniej wy-

dano niż preliminowano, jak to widzieliśmy w dziale wydatków, a także z powodu, że zaległość zaliczek wzrosła w ciągu 1891 r. z 785 zł. na 986 zł. w. a.

Natomiast dochody rzeczywiste były większe niż preliminowano: Po 1-sze; W rubryce odsetki za zwłokę i inne dochody, oraz w rubryce wpłaty na rentę; albowiem w rubrykach tych preliminowano dochód na 10.438 zł. w. a. przyniósł zaś rzeczywiście 17.824 zł. 40 ct. w. a. więcej o 7.386 zł. 40 ct. w. a., a to jedynie z powodu znacznie większego zwrotu za kupony brakujące przy wylosowanych obligacjach indemnizacyjnych, niż dochód ten preliminowano.

Po 2. Z ilości obligacyj indem. będących własnością funduszu wylosowano w 1891 r. za sumę 15.083 zł. w. a., te wylosowane obligacje zrealizowano i w poczet bieżących dochodów rzeczywistych kwotę tę wciągnięto; przy układaniu zaś budżetu na r. 1891 sądzono, że nie należy w tym roku realizować obligacyj wylosowanych będących własnością funduszu, z powodu, że majątek funduszu już się znacznie zmniejszył, przeto z tego źródła nie preliminowano żadnego dochodu.

Po 3. Większy dochód przyniosły, niż preliminowano w budżecie, odsetki z chwilowego umieszczenia na procent pieniędzy będących własnością funduszu, zaczem wydane zostały. Komisya budżetowa przy układaniu projektu budżetu na rok 1891, zważywszy, że skarb państwa corocznie wypłacał funduszom galic. zasiłek bezzwrotny w sumie 2,100.000 zł. i pożyczkę bezprocentową 325.000 zł. w. a. w ratach kwartalnych z góry, które to sumy można było umieszczać choć na krótki okres w Banku krajowym lub innych instytucjach, na rachunek bieżący, zaczem sumy te wydane zostały, a także zważywszy, że należy oprocentowywać zapas kasowy, — preliminowała dochód z odsetek na 6.000 zł. w. a. nie chcąc dochodu za wysoko obliczać, odsetki zaś te z chwilowej lokacji przyniosły rzeczywiście 9.176 zł. 96 ct. w. a. przeto więcej o 3.177 zł. w. a. niż preliminowano.

Jedynie tylko zasiłek bezzwrotny i zaliczka bezprocentowa wypłacane z skarbu państwa na mocy ugody, obu funduszom indemnizacyjnym przyniósł rzeczywiście dla funduszu indem. wschodnio gal. tę samą sumę, w jakiej był preliminowany t. j. 1,225.848 zł. w. a.

Porównawszy ogół wydatków rzeczywistych funduszu indem. wschodnio gal. w 1891 r., wynoszący 3,556.921 zł. 27 ct. w. a., z ogółem rzeczywistych dochodów tegoż funduszu w tymże roku wynoszących 3,484.367 zł. 73 ct. w. a. widzimy, że ogół wydatków był większym od ogółu dochodów bieżących za ów rok o 72.553 zł. 54 ct. w. a.

Lecz ponieważ oprócz ogółu dochodów bieżących znajdowała się w zapasie kasowym funduszu indem. wschod. gal. pozostałość z rachunków z lat dawniejszych, wynosząca z końcem 1890 r. 402.390 zł. 8 ct. w. a., której można było użyć i użyto z niej 72.553 zł. 54 ct. w. a. do pokrycia przewyżki wydatków na dochody 1891 roku, przeto po pokryciu wszystkiego wydatków rzeczywistych i zamknięciu rachunków za r. 1891, pozostałość z rachunków dochodów i wydatków funduszu indem. wschodnio gal. wynosiła z końcem r. 1891 **329.836 zł. 54 ct. w. a.** i znajdowała się w zapasie kasowym tegoż funduszu wschod. gal.

Majątek funduszu indem. wschodnio gal. wynosił z końcem 1891 roku 244.545 zł. w. a. w obligacjach indemnizacyjnych policzonych w ich imiennej wartości i 3 zł. 19 ct. w. a. w książeczce kasy oszczędności, razem 244.548 zł. 19 ct. w. a. Ponieważ zaś majątek tego funduszu wynosił z końcem 1890 roku 277.518 zł. 19 ct. w. a., przeto zmniejszył się o 32.970 zł. w. a., a to z powodu, iż z obligacyj będących własnością tego funduszu wylosowano w 1891 roku obligacyj za 31.400 zł. m. k. czyli za 32.970 zł. w. a., obligacje wylosowane zrealizowano a gotówkę wzięto w poczet dochodów roku 1891 i użyto na pokrycie wydatków w tymże roku. Wspomnieć tu winniśmy, że oprócz tego majątku w obligacjach indemnizacyjnych, fundusz indem. wschod. gal. posiadał z końcem 1891 roku znaczną, wyżej wskazaną pozostałość z rachunków wynoszącą 329.836 zł. 54 w. a. która, nieprzeniesiona do majątku funduszu, była w zapasie kasowym.

Aktywa czyli stan czynny funduszu indem. wschod. gal. wynosił z końcem 1891 roku 1,442.905 zł. 50 ct. w. a.; ponieważ zaś ogół aktywów z końcem roku 1890 wynosił 1,659.634 zł.

53 ct. w. a. przeto aktywa zmniejszyły się o 216.729 zł. 3 ct. w. a. jeżeliby podana cyfra zaległości dodatku indemnizacyjnego z końcem roku budżetowego 1891, która potrzebuje sprawdzenia, okazała się dobrze obrachowaną. Zmniejszenie się to aktywów w ciągu 1891 r. powstało! Po 1 z wyżej wskazanego zmniejszenia się majątku funduszu o 32.970 zł. w. a. Po 2. z powodu zmniejszenia się pozostałości z rachunków, która z końcem roku 1891 wynosiła 329.836 zł. 54 ct. w. a., a z końcem 1890 roku 402.390 zł. 8 ct. w. a., przeto zmniejszyła się w ciągu r. 1891 o 72.553 zł. 54 ct. w. a. ponieważ tę kwotę wzięto z pozostałości rachunków i użyto dla pokrycia reszty wydatków 1891 roku, jak to już wyżej przedstawiliśmy. Po 3-cie, iż zaległość dodatków indemnizacyjnych u podatujących w wschodniej części Galicyi wynosiła z końcem 1890 roku 950.646 zł. w. a. zaś według wykazu przedłożonego przez Wydział krajowy, wynosić miała z końcem 1891 roku 842.129 zł. w. a. przeto mniej o 108.517 zł. w. a. niż wynosiła z końcem 1890 roku. Dopóki nie będzie przedłożone zażądane powyżej przez komisję budżetową cyfrowe wykazanie powodów, na mocy których dodatek indemnizacyjny w 1891 r. przyniósł znacznie mniejszy dochód niż obrachowano w budżecie na ów rok 1891, a obrachowano na podstawie należności podatków w 1889 r., która to należność podatków w 1889 r. była znacznie mniejszą od należności podatków w 1891 r., na podstawie których dodatek indem. był istotnie pobierany, — dopóty komisja budżetowa musi uważać za sprzeczny z powyższymi faktami wykaz przedstawiający, iż zaległość dodatku indemnizacyjnego z wschodniej części Galicyi zmniejszyła się w ciągu 1891 roku o 108 tysięcy zł. w. a.

Nakoniec po 4-te, zmniejszyły się także nieco drobne pozycje stanu czynnego, które stanowią należności funduszowi od stron obowiązanych, mianowicie należności wpłat na kapitały z 19.031 zł. 54 ct. na 17.221 zł. 7 ct. w. a., wpłat na renty z 1.162 zł. 70 ct. na 1.020 zł. 59 ct. w. a., odsetki za zwłokę i inne dochody z 7.862 zł. 33 ct. na 7.162 zł. 33 ct. w. a., a to z powodu spłacenia w większej ilości zaległej należności w roku 1891 niż przybyło należności w tym roku.

Pasywa czyli stan bierny funduszu indem. wschod. gal. wynosiły z końcem 1891 r. 22,229.376 zł. 9. ct. w. a. ponieważ zaś z końcem r. 1890 wynosiły passywa tegoż funduszu 24,629.038 zł. 45 ct. w. a., przeto zmniejszyły się w ciągu 1891 roku o 2,399,662 zł. 36 ct. w. a. Zmniejszenie to nastąpiło głównie z powodu, iż w ciągu 1891 r. spłacono wylosowanych obligacyj indemnizacyjnych wschodnio galic. za 2,448.957 zł. w. a.

Po 2-gie z powodu że renty dla uprawnionych tj. należność za kupony płatne a nieprzedawnione i nieprzedłożone jeszcze do wypłaty zmniejszyła się z 541.365 zł. w. a. na 479.098 zł. w. a. przeto zmniejszyła się o 62.267 zł. w. a.

Wreszcie po 3-cie; należności bierne tego funduszu zmniejszyły się także z powodu spłacenia w r. 1891 r. przez fundusz indem. wschod. gal. skarbowi państwa zaliczki oprocentowanej w kwocie 46.936 zł. 95 ct. w. a., jak to już wyżej wskazaliśmy rozstrząsając wydatki funduszu. Z tych trzech powodów ogół stanu biernego byłby z końcem 1891 r. mniejszym niż pozostał rzeczywiście, gdyby w tymże roku nie zwiększyła się jedna pozycja należności biernych tj. pozycja zaliczek nieoprocentowanych danych ze skarbu państwa funduszowi. Wiadomo bowiem że na na mocy ugody między państwem a krajem naszym w sprawie indemnizacyjnej, skarb państwa dawał corocznie obu funduszom indem. gal. zaliczkę nieoprocentowaną w kwocie 325.000 zł. w. a. a sumę powstałą z tych zaliczek miano zwracać skarbowi państwa po wylosowaniu i spłacie wszystkich obligacyj indemnizacyjnych. Ta należność bierna powstała z zaliczek nieoprocentowanych danych funduszowi indem. wschod. gal. w latach poprzednich i w r. 1891, wynosiła z końcem 1891 roku 2,357.325 zł. w. a. Gdy zaś z końcem r. 1890 wynosiła 2,193.037 zł. w. a. przeto w ciągu 1891 r. wzrosła o 164.288 zł. w. a. gdyż taką zaliczkę z skarbu państwa pobrał fundusz indem. wschod. gal. w r. 1891.

Główną pozycję stanu biernego funduszu indemnizacyjnego wschodniej Galicyi stanowiła należność za obligacye wschodniej Galicyi, pozostające jeszcze do losowania od końca roku 1891. do 1898 r. włącznie, a która wynosiła 19,381.876 zł. 50 ct. w. a. jak to już wyżej wspomnieliśmy. Nadmienić tu winniśmy, że ten stan bierny funduszu indem. wschod. gal. miał w 1891. r. podobnie jak w 1890., inną zupełnie postać jak w latach poprzednich, albowiem na mocy tylokrotnie wspomnianej ugody między krajem naszym a skarbem państwa w sprawie indemnizacyjnej, wykreślono już z tego stanu biernego w 1890. roku olbrzymią, a niezem nieuzasadnioną pretensję skarbu państwa, która już w 1889. roku wynosiła w stanie biernym funduszu indem. wschod. gal. 53,711.917 zł. w. a., a w stanie biernym funduszu indem. zach. gal. 39,835.643 zł. w. a., razem 93,547.560 zł. w. a., a przez te dwa lata 1890. i 1891. byłaby wzrosła o 5,250.000 zł. w. a.

Przechodzimy teraz do zdania sprawy z przedłożonego przez Wydział krajowy zamknięcia rachunków dochodów i wydatków funduszu indem. *zachodnio-galicyjskiego* za rok 1891.

Wszystkie wydatki tego funduszu obrachowano w budżecie na rok 1891. na 2,052.483 zł. w. a., zaś zamknięcie rachunków okazuje, iż ogół wydatków rzeczywistych tegoż funduszu w 1891. roku wynosił 2,063.164 zł. 1 ct. w. a.; przeto wydano istotnie więcej niż preliminowano o 10.681 zł. w. a. Tego zwiększenia wydatków rzeczywistych nad preliminarz dwa były główne powody; mianowicie: 1) ponieważ na zarząd funduszem wydano rzeczywiście więcej niż wyznaczono w budżecie; po 2-gie, ponieważ w 1891. roku spłacono skarbowi państwa zaliczkę oprocentowaną daną funduszowi w roku poprzednim. Zwyczajka z tych dwóch powodów wydatków rzeczywistych nad preliminowane, byłaby znacznie większą, niż była istotnie, gdyby znów w rubryce wydatków na wypłatę kuponów od obligacyj, wydatek rzeczywisty nie był mniejszy od oznaczonego w budżecie. Wykażemy tu szczegółowo, w których rubrykach wydatki rzeczywiste były większe lub mniejsze od preliminowanych i z jakich powodów.

Wydano rzeczywiście więcej niż preliminowano: po 1-sze na koszt zarządu funduszem indem. zachodnio-galicyjsk. wyznaczono w budżecie 6.857 zł. w. a., wydano zaś rzeczywiście w wydatkach zwyczajnych 6.888 zł. 39 ct. w. a., a w wydatkach nadzwyczajnych na sprawienie kasy, sprzętów i urządzenie biura 1,680 zł. 62 ct. w. a., razem 8.569 zł. w. a., więcej o 1.712 zł. w. a. niż preliminowano. Ten wzrost wydatków na zarząd funduszami indemnizacyjnymi w 1891. roku nastąpił głównie z powodu, iż w roku tym Wydział krajowy objął od Rządu w swój zarząd te fundusze i musiał urządzić biuro zarządu. Uwagi, które Komisya budżetowa uczyniła w niniejszem sprawozdaniu przy tej samej pozycji funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego, odnoszą się także tutaj, również i wykazy przedłożone dodatkowo przez Wydział krajowy dla uzasadnienia tej przewyżki wydatków, którą Komisya uznaje za usprawiedliwioną.

Po 2-gie, wydano więcej niż preliminowano, ponieważ fundusz indemnizacyjny zachodnio-galicyjski zwrócił skarbowi państwa w 1891. roku zaliczkę oprocentowaną, daną mu w roku poprzednim w kwocie 38.863 zł. 5 ct. w. a., lecz zanim ją zwrócił, opłacił od niej procent 972 zł. 5 ct. w. a., zaś w budżecie na rok 1891. nie preliminowano nie na oba te wydatki z powodów wyłożonych szczegółowo przy tejże rubryce wydatków funduszu indemnizacyjnego wschodnio-galicyjskiego.

Po 3-cie, na spłatę kapitału przez losowanie obligacyj, t. j. na wypłatę za obligacye wylosowane wyznaczono w budżecie na 1891. r. 1,392.300 zł. w. a., bo według planu losowania taką ilość obligacyj wylosować miano i wylosowano w drugim półroczu 1890 i w pierwszym półroczu 1891, za które wypłata przypadła w 1891. r.; wypłacono zaś rzeczywiście za obligacye indemnizacyjne zachodnio-galicyjskie przedłożone do wypłaty w ciągu 1891. roku 1,392.825 zł. w. a, przeto więcej o 525 zł. w. a. niż wyznaczono w budżecie, a to z powodu, że chociaż nie

przedłożono jeszcze w 1891. roku do wypłaty wszystkich obligacyj wylosowanych w owym roku, jednak przedłożono także do wypłaty obligacje wylosowane w latach poprzednich a wówczas nieprzedłożone.

Natomiast wydano mniej niż wyznaczono w budżecie: po 1-sze, na renty dla właścicieli obligacyj. Albowiem w budżecie wyznaczono na ten wydatek 652.890 zł w. a., sumę równą wartości wszystkich kuponów płatnych w 1891. r. od obligacyj indemnizacyjnych zachodnio-galicyskich; wypłacono zaś za kupony od tych obligacyj przedłożone do wypłaty w ciągu 1891. roku 621.772 zł. 22 ct. w. a., mniej o 31.118 zł. w. a. niż prelininowano, a to głównie z powodu, iż fundusz sam sobie nie wypłacił kuponów od obligacyj będących jego własnością, tylko je zniszczył, a kupony od tych obligacyj płatne w 1891. roku, wynosiły kwotę 24.307 zł. w. a.

Wreszcie wydano rzeczywiście mniej niż oznaczono w budżecie na „Rozmaite wydatki“ na które prelininowano 45 zł., zaś wydano 30 zł. i na zaliczki zwrotne, na które prelininowano 391 zł., wydano istotnie 162 zł. odpowiednio potrzebie.

Ogół dochodów rzeczywistych funduszu indemnizacyjnego zachodnio-galicyskiego w 1891. roku wynosił 2,086.065 zł. 73 ct. w. a.; ponieważ zaś ogół dochodów tegoż funduszu prelininowanych na rok 1891. wynosił 2,052.725 zł. w. a., przeto dochody przyniosły rzeczywiście więcej o 33.341 zł. w. a. niż oznaczono w budżecie.

Mianowicie dochody rzeczywiście przyniosły więcej niż prelininowano:

1) w obu pozycjach dochodu z należności od obowiązanych; albowiem wpłatę kapitałów prelininowano w budżecie w kwocie 647 zł. w. a., wpłatę rent w kwocie 84 zł. w. a., rzeczywiście zaś wpłata kapitałów przyniosła 2.209 zł. 80 ct. w. a., wpłata rent 753 zł. 24 ct. w. a., razem więcej o 2.232 zł. w. a. niż prelininowano, a to z powodu ściągnięcia zaległych należności z lat dawniejszych.

2) Dochód z odsetek za zwłokę, dochód ze zwrotu za kupony brakujące przy obligacjach wylosowanych i inne drobne dochody obliczono w budżecie na kwotę 5.667 zł. w. a., rzeczywiście zaś dochody te przyniosły 15.682 zł. 94 ct. w. a., przeto więcej niż prelininowano o 10.015 zł. 94 ct. w. a. a to głównie z powodu znacznie większego dochodu ze zwrotu za brakujące kupony przy obligacjach wylosowanych, niż przewidziano w budżecie; albowiem dochód z tych zwrotów prelininowano na 4.579 zł. w. a., przyniósł zaś istotnie 12.845 zł. w. a.

3) Z ilości obligacyj będących własnością funduszu wylosowano w 1891. roku obligacyj za sumę 80.100 zł. m. k. czyli za 84.105 w. a., te obligacje wylosowane zrealizowano i gotówkę za nie wzięto w poczet dochodów bieżących 1891. r. dla pokrycia wydatków tegoż roku; dochodu zaś z tego źródła nie prelininowano wcale w budżecie na 1891. r. z powodów, które wskazaliśmy przy takiejże pozycji dochodów funduszu indem. wschod. gal.

4) Dochód z odsetek od pieniędzy umieszczanych chwilowo na procent prelininowano w budżecie na 1.150 zł. w. a., przyniósł zaś rzeczywiście 7.317 zł. w. a., więcej o 6.167 zł. w. a. niż prelininowano, z powodów wskazanych przy roztrząsaniu w tej pozycji dochodów funduszu indem. wschodnio-gal.

Natomiast dochody przyniosły rzeczywiście mniej niż prelininowano:

1) Z odsetek od obligacyj będących własnością funduszu, albowiem dochód z tych odsetek zapisano w budżecie w sumie 24.307 zł. w. a., to jest w sumie równej wartości kuponów płatnych w 1891. roku od obligacyj będących własnością funduszu, a to odpowiednio zasadzie budżetowej, wyrażonej przy tejże pozycji dochodów funduszu indem. wschod. gal.; jednak tych kuponów fundusz sam sobie nie wypłacił, lecz je zniszczył. — 2) Dochód z dodatku indemnizacyjnego dla funduszu indem. zach. gal. obrachował rząd w przedłożonem przez siebie projekcie budżetu tego funduszu na 1891, na 821.367 zł. w. a., obrachował zaś na podstawie sprawdzonej należności podatków bezpośrednich z zachodniej części Galicji w r. 1889. Rzeczywiście zaś przyniósł do-

datek indem. z zachod. części Galicyi funduszowi indem. zach. gal. w 1891. roku 776.378 zł. 90 ct., mniej o 44.988 zł. 10 ct. w. a. niż preliminowano. Wykazano w zamknięciu rachunków za r. 1891. jeden tylko powód tego mniejszego rzeczywiście dochodu dodatku indem. z zachodniej części Galicyi w 1891. roku niż obrachowano na ów rok, mianowicie, że zaległość dodatku indemn. u podatkujących w tej części kraju wzrosła w ciągu 1891. roku o 17.604 zł. 39 ct. w. a., albowiem z końcem roku 1890 wynosiła 156.588 zł. 86 ct., zaś z końcem r. 1891 wynosiła 174.193 zł. 25 ct. w. a. Lecz powód ten uzasadnia tylko część różnicy między dochodem rzeczywistym a preliminowanym. Dla uzasadnienia reszty tej różnicy, wynoszącej 27.384 zł. w. a., przytoczono ogólnikowy frazes, iż „rzeczywista należność w dodatkach na r. 1891 okazała się mniejszą od dochodu preliminowanego z tegoż tytułu“.

Komisya budżetowa zważywszy, że dochód z dodatku indem. w zachodniej części Galicyi obliczyło c. k. Namiestnictwo a następnie Komisya budżetowa na podstawie sprawdzonej należności podatków bezpośrednich w 1889. r., a należność tych podatków z zachodniej części Galicyi wynosiła w 1889. roku 2,832.310 zł. w. a., przeto jeden cent dodatku indem. do każdego złotego pobieranego w podatkach bezpośrednich przyniosłby 28.323 zł. w. a., a dodatek indem. pobierany w wysokości 29 centów przyniosłby 821.367 zł. jak preliminowano, -- zażądała wykazu jako sumę rzeczywiście pobraną w podatkach bezpośrednich z zachodniej części Galicyi w 1891. roku, z którego zamknięcie rachunków jest już gotowe. Albowiem tylko różnica między sumą, którą wynosiła sprawdzona należność podatków bezpośrednich w 1889. roku, na podstawie której preliminowano dochód z dodatku indemnizacyjnego na 1891. rok, a sumą którą rzeczywiście przyniosły podatki bezpośrednie z zachodniej części Galicyi w 1891. roku, może uzasadnić całą różnicę między preliminowanym a rzeczywistym dochodem dodatku indemnizacyjnego w 1891. roku.

Wykazu takiego, na wniosek Komisji budżetowej, ma zażądać Wydział krajowy od c. k. rządu.

Po 2gie, dochód rzeczywisty był nieco mniejszy od preliminowanego ze zwrotu zaliczek i ze zwrotu kwot mylnie zarachowanych przez urzęda podatkowe. Dochód z tego źródła oznaczono w budżecie na 351 zł. w. a. na podstawie trzechletniego przecięcia, a przyniosł rzeczywiście 266 zł. 52 ct., mniej o 84 zł. 48 ct. w. a. niż preliminowano.

Porównawszy ogół rzeczywistych dochodów funduszu indem. zach.--gal. w 1891. r., wynoszący 2,086.065 zł. 73 ct. w. a., z ogółem rzeczywistych wydatków w tymże roku wynoszących 2,063.164 zł. 1 ct., okazuje się przewyżka dochodów rzeczywistych nad wydatki rzeczywiste o 22.901 zł. 72 ct. w. a. i kwota ta stanowi pozostałość z rachunków samego roku 1891. Jeżeli zaś tę kwotę 22.901 zł. 72 ct. dodamy do pozostałości z rachunków z lat dawniejszych funduszu indem. zach. gal., która z końcem 1890. roku wynosiła 60.652 zł. 11 ct., widzimy, że *pozostałość z rachunków* z końcem 1891. roku wynosiła 83.553 zł. 83 ct. i znajdowała się w zapasie kasowym funduszu indem. zach. gal.

Majątek funduszu indem. zach. gal. z końcem r. 1891 wynosił 370.563 zł. 7 ct. w. a. Mianowicie w obligacyach indemnizacyjnych policzonych w ich imiennej wartości było 352.900 zł. m. k. czyli 370.545 zł. w. a., oraz 18 zł. 7 ct. w. a. w księżeczce kasy oszczędności. A ponieważ majątek tego funduszu z końcem r. 1890. wynosił 454.668 zł. 7 ct. w. a., przeto zmniejszył się o 84.105 zł. w. a., a to z powodu, iż w 1891. roku z ilości obligacyj będących własnością funduszu, wylosowano obligacyj za 80.100 zł. m. k. czyli za 84.105 zł. w. a. te wylosowane obligacje zrealizowano na gotówkę w tej samej kwocie, tę gotówkę wzięto w poczet dochodów bieżących r. 1891. i użyto na pokrycie wydatków tegoż roku, jak to przedstawiliśmy przy roztrząsaniu dochodów i wydatków tegoż funduszu.

Aktywa funduszu indem. zachodnio galicyjskiego wynosiły z końcem r. 1891, 632.366 zł. 72 ct. w. a. Ponieważ zaś ogół aktywów tegoż funduszu z końcem r. 1890. wynosił 681.601 zł.

17 ct. w. a., przeto ogół aktywów zmniejszył się w ciągu 1891. r. o 49.234 zł. 45 ct. w. a. Albowiem chociaż wzrosły dwie pozycje stanu czynnego, mianowicie: zaległość dodatku indemnizacyjnego u podatujących o 17.604 zł. 39 ct. w. a., bo z końcem 1890 r. wynosiła 156.588 zł. 86 ct. w. a. zaś z końcem 1891 r. 174.193 zł. 25 ct. w. a.; oraz wzrosła pozostałość z rachunków z końcem 1891 r. będąca w kasowym zapasie funduszu o 22.901 zł. 72 ct. w. a., bo z 60.652 zł. 11 ct. w. a. na 83.553 zł. 83 ct. w. a.; to natomiast zmniejszyło się ważne aktywum, t. j. majątek funduszu o 84.105 zł. w. a., jak to właśnie wykazaliśmy, oraz zmniejszyły się nieco cztery drobne pozycje stanu czynnego, mianowicie: należitości od obowiązanych wskutek spłat części tych należitości w ciągu 1891 r., t. j. wpłata na kapitały z 4.516 zł. 61 ct. na 2.479 zł. 31 ct. w. a. wpłaty na renty z 837 zł. 13 ct. na 219 zł. 47 ct. w. a., odsetki za zwłokę i inne dochody z 3.700 zł. 9 ct. na 1.029 zł. 65 ct. w. a. i parę drobniejszych jeszcze pozycyj stanu czynnego.

Stan bierny funduszu indem. zach. gal. z końcem 1891 r. wynosił 13,934.662 zł. 30 ct. w. a. Ponieważ zaś z końcem roku budżetowego 1890. wynosił 15,226.474 zł. 76 ct. w. a., przeto pasywa funduszu indem. zach. gal. zmniejszyły się w ciągu 1891 roku o 1,291.812 zł. 46 ct. w. a. Zmniejszenie to pasywów nastąpiło głównie z powodu, że najważniejsza pozycja stanu biernego, należitość za obligacje indem. zach. gal. pozostająca jeszcze do losowania i do wypłaty, zmniejszyła się o 1,392.825 zł. w. a., gdyż za taką sumę wypłacono w ciągu 1891 r. obligacyj indem. zach. gal. wylosowanych i w tymże roku przedłożonych do wypłaty. Albowiem z końcem 1890 r. pozostawało do losowania obligacyj indem. zach. gal. za 12,880.224 zł. w. a., a wylosowanych już ale jeszcze nieprzedłożonych do wypłaty za 235.935 zł. w. a., razem należało się jeszcze za obligacje indem. zach. gal. pozostające do losowania i do wypłaty, oraz za wylosowane lecz nieprzedłożone jeszcze dowypłaty 13,116.159 zł. w. a.; zaś z końcem 1891 r. pozostało obligacyj indem. zach. gal. tak jeszcze niewylosowanych, jak już wylosowanych lecz nieprzedłożonych do wypłaty, ogółem za 11,723.334 zł. w. a. Uczynić tu musimy uwagę, iż w zamknięciu rachunków za r. 1891 przedłożonem przez Wydział krajowy załączony wykaz stanu biernego funduszu indem. zach. gal. nie przedstawia jaką część tej sumy 11,723.334 zł. stanowiły obligacje już wylosowane a nieprzedłożone jeszcze do wypłaty, a jaką część obligacje pozostające jeszcze do losowania i do wypłaty. Wykazy stanu biernego funduszy indem. załączane w zamknięciach rachunków przedkładanych przez c. k. Namiestnictwo, mieściły zawsze ten ważny szczegół; a komisya budżetowa wyraża tu żądanie, aby w zamknięciach rachunków funduszy indem. za rok 1892 i 1893 załączać się mające wykazy stanu biernego, przedstawiały: ile, w ogólnej sumie obligacyj, które pozostawały jeszcze w odnośnym roku do wypłaty, znajdowało się takich obligacyj, które były już wylosowane lecz nie przedłożone jeszcze do wypłaty, a jaką sumę stanowiły obligacje pozostające jeszcze do losowania i wypłaty.

Zmniejszyła się także w ciągu 1891 roku druga pozycja stanu czynnego t. j. należitość za kupony już płatne lecz jeszcze nieprzedłożone do wypłaty z 260.806 zł. 26 ct. na 238.968 zł. 86 ct. w. a. Jednak powtórzyć tu winniśmy uwagę, odnoszącą się do stanu biernego wszystkich trzech funduszy indem., iż częśćka obu wymienionych pozycyj stanu biernego nie jest rzeczywistą, ponieważ część obligacyj wylosowanych w poprzednich latach, a nieprzedłożonych do wypłaty po koniec 1891 r., oraz kuponów płatnych w pięciu poprzednich latach o nieprzedłożonych do wypłaty po koniec 1891 r., zaginęła zapewne i dlatego nieprzedłożono ich do wypłaty. Zmniejszyła się wreszcie w ciągu 1891 r. trzecia pozycja stanu biernego, t. j. należitość za zaliczki zwrotne, oprocentowane, dane ze skarbu państwa, albowiem zaliczki te dane funduszowi indem. zach. gal. w 1890 r. w kwocie 38.863 zł. w. a. spłacono w 1891 r.

Z powodu zmniejszenia się trzech roztrząsanych powyżej pozycyj stanu biernego, byłoby zmniejszenie się ogółu pasywów funduszu indem. zach. gal. znaczniejsze niż o 1,201.812 zł. w. a., gdyby nie była wzrosła w ciągu 1891 r. jedna pozycja stanu biernego, mianowicie należy-

należność skarbowi państwa z powodu wypłacanych przez tenże skarż corocznie obu funduszom indem. gal. zaliczki bezprocentowej w sumie 325.000 zł. w. a., z której to sumy fundusz indem. zach. gal. wziął w 1891 r. 160.712 zł. w. a. Wskutek tego pozycja ta stanu biernego funduszu indem. zach. gal., wynosząca z końcem 1890 r. 1,806.962 zł. 99 ct. w. a., wzrosła z końcem 1891 r. na 1,967.674 zł. 99 ct. w. a.

Przystępujemy wreszcie do zdania sprawy z zamknięcia rachunków dochodów i wydatków funduszu indemniz. *krakowskiego* za rok 1891.

To zamknięcie rachunków wykazuje, że ogół wydatków rzeczywistych tegoż funduszu w 1891 roku wynosił 181.972 zł. 61 ct. w. a. Ponieważ zaś ogół wydatków tegoż funduszu obliczono w budżecie na r. 1891 na 182.189 zł. w. a., przeto wydano rzeczywiście mniej niż preliminowano o 217 zł. w. a.

Mianowicie wydano mniej niż preliminowano: na wypłatę za obligacye wylosowane, albowiem preliminowano na tę wypłatę 140.700 zł. w. a. sumę równą wartości obligacyj, które wylosowano w drugiej połowie 1890 roku i w pierwszej połowie 1891 roku, a które przyspadały do wypłaty w ciągu 1891 r.; zaś wypłacono rzeczywiście w ciągu r. 1891 za obligacye wylosowane 137.770 zł. 50 ct. mniej o 2.930 zł. w. a., gdyż w ciągu 1891 r. przedłożono obligacyj do wypłaty za powyższą tylko sumę. Nadto na rozmaite drobne wydatki preliminowano 4 zł. w. a. a nie wypłacono, bo wydatku takiego nie było; na zaliczki zwrotne preliminowano 30 zł. wypłacono tylko 7 zł. 33 ct. w. a. odpowiednio rzeczywistej potrzebie.

Natomiast wydano rzeczywiście więcej niż preliminowano: 1) Na zarząd funduszem preliminowano 572 zł. w. a., wydano zaś w wydatkach zwyczajnych 574 zł. w. a., w wydatkach nadzwyczajnych (na sprzęty, urządzenie biura) 140 zł. razem 714 zł. w. a., więcej o 142 zł. w. a. niż preliminowano, z powodów wykazanych przy tejże pozycyi funduszu indemniz. wschod. gal. — 2) Na wypłatę za kupony płatne w 1891 roku preliminowano 40.883 zł. w. a. sumę równą wartości kuponów płatnych w 1891 roku; zaś w ciągu owego roku wypłacono rzeczywiście za kupony 42.625 zł. w. a. więcej o 1.742 zł. w. a., albowiem przedłożono do wypłaty w 1891 roku także część kuponów płatnych w poprzednich pięciu latach, lecz nie realizowanych w poprzednich latach. — 3) Ponieważ dla pokrycia wydatków bieżących w okresach roku, w których nie wpływały dochody bieżące, nie sięgnięto do majątku funduszu wynoszącego wówczas 90.384 zł. w. a., a złożonego w obligacyach indemnizacyjnych, majątku dość znacznego w porównaniu z bieżącymi należnościami funduszu, ale brano zaliczki oprocentowane; zapłacone od tych zaliczek odsetki wynosiły w ciągu 1891 roku 855 zł. w. a., a wydatku tego nie preliminowano.

Ogół dochodów rzeczywistych funduszu indemnizacyjnego *krakowskiego* wynosił w 1891 roku 184.158 zł. 88 ct. w. a. Ponieważ zaś obrachowane w budżecie na r. 1891 dochody wynosiły ogółem 185.865 zł. w. a., przeto dochody rzeczywiste były mniejsze od preliminowanych o 1.706 zł. 12 ct. w. a. Wprawdzie główne źródło dochodu funduszu indemnizacyjnego *krakowskiego* (nie pobierającego nigdy ani subwencji ani zaliczek bezprocentowych z skarbu państwa) — dodatek do podatków przyniósł jak w latach poprzednich tak i w r. 1891 większy dochód niż obliczono w budżecie. Albowiem w uchwalonym na r. 1891 budżetów funduszy indemnizacyjnych, dochód z dodatku indemnizacyjnego pobieranego w *Krakowskim* po 17 centów do każdego złotego zapłaconego w podatkach bezpośrednich preliminowano 152.014 zł. w. a.; przyniósł zaś rzeczywiście ten dodatek indemnizacyjny w 1891 roku 152.387 zł. 19 ct. w. a., przeto przyniósł więcej niż obliczono w budżecie o 373 zł. 19 ct. w. a. Uzasadnienie tej różnicy między dochodem preliminowanym a rzeczywistym, i w ogóle uzasadnienie rzeczywistego dochodu z dodatku indemnizacyjnego w 1891 r. dla funduszu indemnizacyjnego *krakowskiego* jest mylne w przedłożonym zam-

knęciu rachunków, jak to zaraz wykażemy. Sprawdzona należność podatków bezpośrednich z Krakowskiego w 1891 roku wykazana w tabeli dołączonej do przedłożonego Wys. Sejmowi we wrześniu 1892 r. przez Wydział krajowy projektu budżetu funduszków indemnizacyjnych na r. 1893, wynosiła 989.203 zł. 25 ct. w. a., przeto należność z jednego centa dodatku indemnizacyjnego do każdego złotego należności bezpośrednich z Krakowskiego wynosiła w 1891 r. 9.892 zł. 3 ct., zaś należność dodatku pobieranego w Krakowskim w 1891 roku w wysokości 17 centów do każdego złotego należności podatków bezpośrednich, wynosiła 168.164 zł. 51 ct. w. a. Mylnie przeto zapisano w przedłożonym zamknięciu rachunków (str. 51) uzasadnienie, jakoby należność dodatku indemnizacyjnego w 1891 roku z Krakowskiego wynosiła 232.049 zł. 16 ct. — Wykazy urzędów podatkowych w Krakowskim, które to wykazy przedłożyło komisji budżetowej biuro indemnizacyjne Wydziału krajowego przedstawiając, że na nich oparło swój obrachunek, są sprzeczne z tym obrachunkiem, a nie mogą wcale wykazywać całej sumy dodatku indemnizacyjnego, jaką w Krakowskim pobrano w ciągu roku budżetowego 1891 i jaka pozostała zaległość tego dodatku u podatujących z końcem roku budżetowego 1891; albowiem te wykazy urzędów podatkowych datowane są 12. stycznia 1892 r., zaś jeszcze do końca marca 1892 r. ściągaly urzędy podatkowe należność dodatku indemnizacyjnego z roku 1891 i zaległość z lat ubiegłych na rachunek roku budżetowego 1891. Z powyższych powodów komisja budżetowa domagać się musi, aby Wydział krajowy zażądał od c. k. rządu wykazu, jaką sumę przyniosły podatki bezpośrednie a jaką dodatki indemnizacyjne, pobrane w Krakowskim w całym ciągu roku budżetowego 1891, oraz jaka była zaległość podatków i zaległość dodatku indemnizacyjnego w Krakowskim w końcu roku budżetowego 1891, i aby Wydział krajowy wykaz ten przedłożył Wysokiemu Sejmowi na przyszłej sesji sejmowej.

Po 2-ie dochody rzeczywiste były większe niż prelininowano, z należności od obowiązanych i ze zwrotów rachunkowych, albowiem dochód w tej rubryce prelininowano na 960 zł. w. a. przyniósł zaś rzeczywiście 3.144 zł. 65 ct. w. a., więcej o 2.184 zł. głównie z powodu, iż dochód ze zwrotów za brakujące kupony przy obligacjach wylosowanych, prelininowany na 931 zł. w. a. przyniósł rzeczywiście 2.948 zł., przeto więcej o 2.017 zł. w. a.

Po 3-cie w budżecie na 1891. nie prelininowano żadnego dochodu ze zrealizowania obligacyj wylosowanych; zaś w roku tym obligacje wylosowane z pomiędzy obligacyj będących własnością funduszu, zrealizowano, gotówkę za te obligacje 714 zł. policzono w poczet dochodów bieżących i użyto na pokrycie wydatków bieżących 1891 roku.

Wreszcie po 4-te, ze zwrotu zaliczek i mylnych zarachowań przez c. k. urzędy podatkowe, prelininowano 12 zł., rzeczywisty zaś dochód w tej rubryce przyniósł 1.035 zł. w. a., albowiem urząd podatkowy oddał tę właśnie kwotę 1.035 zł. pobraną przez niego w dodatku indemnizacyjnym w 1890 roku, lecz nie odesłana przed końcem budżetowego roku 1890, którą to kwotę przeto zapisano w zamknięciu rachunków za rok 1890, jako należność do zwrotu przez urząd podatkowy, co zaznaczyła Komisja budżetowa w sprawozdaniu swoim o zamknięciu rachunków funduszu indem. krak. za r. 1890.

Natomiast dochody rzeczywiste funduszu indemnizacyjnego krakowskiego były mniejsze niż oznaczone w budżecie: 1) z odsetek od obligacyj będących własnością funduszu. Albowiem w budżecie zapisano w tej rubryce dochodów sumę 5.049 zł. w. a. równą wartości wszystkich kuponów płatnych w 1891 roku od obligacyj będących własnością funduszu, a to zapisano odpowiednio zasadom budżetowym, gdyż w dziale wydatków wpisano na wypłatę za kupony sumę równą wartości wszystkich kuponów płatnych w 1891 roku od obligacyj indemn. krakowskich; lecz fundusz nie wypłacił sam sobie za kupony od obligacyj będących jego własnością, ale je zniszczył jak zwykle.

Po 2-ie, dochód z odsetek od pieniędzy umieszczonych chwilowo na procent obliczono w budżecie na 582 zł. w. a. w przypuszczeniu, iż pozostałość z rachunków z końcem r. 1890 wy-

noszącą 26.349 zł. w. a., będzie można umieścić na procent przez pierwszą część roku; ponieważ jednak dochody bieżące nie wpływały, potrzeba było tę pozostałość z rachunków, przeznaczoną już budżetem na pokrycie wydatków bieżących 1891 roku, wziąć wcześniej na ten cel niż sądzono, i dochód z odsetek od pieniędzy chwilowo lokowanych wynosił rzeczywiście tylko 128 zł. 50 ct. w. a.

Po 3-ie, przy układaniu budżetu na 1891. pozostałość z rachunków w gotówce z lat ubiegłych wynosiła z końcem 1889 roku 27.248 zł. w. a. i całą tę pozostałość przeznaczono budżetem w poczet dochodów roku 1891. Lecz ponieważ w ciągu 1890 roku ta pozostałość z rachunków w gotówce będąca w zapasie kasowym, zmniejszyła się o 699 zł. w. a. i wynosiła z końcem 1890 roku 26.549 zł. w. a., przeto tę tylko sumę przeniesiono rzeczywiście w poczet dochodów 1891 roku, mniej o 699 zł. w. a. niż preliminowano. Z tych to powodów ogół dochodów rzeczywistych był mniejszy od ogółu dochodów preliminowanych o 1.707 zł. w. a.

Porównawszy ogół wydatków rzeczywistych funduszu indemn. krakowskiego w 1891 r. wynoszący 181.972 zł. 61 ct. w. a. z ogółem jego dochodów rzeczywistych w tymże roku wynoszącym 184.158 zł. 88 ct. w. a. widzimy, że dochody większe były od wydatków o 2.186 zł. 27 ct. w. a., przeto pozostałość z rachunków z końcem r. 1891. wynosiła **2.186 zł. 27 ct.** i była w zapasie kasowym tegoż funduszu indemn. krakowskiego.

Majątek funduszu indemn. krakowskiego wynosił z końcem 1891 roku 89.670 zł. w. a. licząc obligacye indemnizacyjne, w których były złożony, w ich imiennej wartości. Ponieważ zaś majątek tego funduszu z końcem roku 1890 złożony wyłącznie także w obligacyach indemnizacyjnych, wynosił 90.384 zł. w. a., przeto zmniejszył się w ciągu 1891 r. o 714 zł. w. a., a to z powodu, że z pomiędzy obligacyj będących własnością funduszu wylosowano w 1891 roku obligacyj za 680 zł. m. k. czyli za 714 zł. w. w., zrealizowano je i gotówkę policzono do dochodów funduszu i użyto na pokrycie jego wydatków.

Według przedłożonego przez Wydział krajowy zamknięcia rachunków za rok 1891, *aktywa* funduszu indemnizacyjnego krakowskiego wynosiły z końcem 1891 roku budżetowego 163.157 zł. 71 ct. w. a., ponieważ zaś z końcem roku 1890 wynosiły, według sprawdzonego zamknięcia rachunków za ów rok, 119.718 zł. 68 ct. w. a., przeto powiększyły się o 43.449 zł. 3 ct. w. a., Aczkolwiek bowiem zmniejszyły się w ciągu 1891 roku oprócz jednej wszystkie pozycye stanu czynnego, mianowicie: 1) majątek funduszu z 90.384 zł. w. a. na 89.670 zł. w. a. z powodu wyżej przedstawionego; 2) pozostałość z rachunków, która z końcem r. 1890 wynosiła 26.549 zł. 49 ct. w. a. wynosiła z końcem roku 1891. tylko 2.186 zł. 27 ct. w. a. przeto mniej o 24.363 zł. 22 ct. w. a.; 3) drobne należitości od obowiązanych zmniejszyły się z 419 zł. 45 ct. w. a. na 231 zł. 8 ct. w. a., 4) zwrot zaliczek z 1035 zł. 5 ct. w. a. na 7 zł. 63 ct. w. a.; jednak natomiast według tego przedłożonego zamknięcia rachunków, wzrosnąć miała bardzo w ciągu 1891 roku jedynie zaległość dodatku indemniz. u podatujących w Krakowskiem z 1.130 zł. w. a., którą to kwotę wynosiła z końcem roku budżetowego 1890, na 71.062 zł. 72 ct. w. a. Ponieważ jednak wskazaliśmy wyżej, że rzeczywista zaległość dodatku indemnizacyjnego u podatujących z końcem roku 1891 jest wykazana mylnie przedłożonem zamknięciu rachunków za rok 1891, bo oparta jest na wykazie urzędów podatkowych przedstawiających jaką kwotę wynosiłyby pobrane dodatki indemnizacyjne za rok 1891 i jaka była zaległość dodatku w dniu 12. stycznia 1892 roku, a więc przed końcem roku budżetowego 1891, bo aż do końca marca 1892 r. pobierały urzędy podatkowe należitość dodatku indemnizacyjnego za rok 1891 i zaległą należitość z lat dawniejszych na rachunek 1891 roku — przeto ta mylnie zapisana w przedłożonem zamknięciu rachunków zaległość dodatku indemnizacyjnego, jakoby z końcem 1891 r. budżetowego w sumie 71.062 zł. 72 ct. w. a. musi być sprostowaną i według niej sprostowany spis aktywów funduszu indemnizacyjnego krakowskiego w wykazie, który powinien Wydział krajowy przedłożyć na przyszłej sesji sejmowej.

Stan bierny funduszu indemn. krakowskiego wynosił z końcem 1891. roku 840.341 zł. 59 ct. w. a. Ponieważ zaś z końcem r. 1890 wynosił 983.063 zł. 61 ct. w. a., przeto pasywa tegoż funduszu zmniejszyły się w ciągu 1891. roku o 142.722 zł. w. a., a zmniejszyły się głównie

z powodu, że z pomiędzy obligacyj krakowskich, pozostających jeszcze do losowania i do wypłaty, wypłacono w ciągu 1891. roku obligacyj wylosowanych za sumę 137.770 zł. 50 ct. w. a. Główną pozycyę stanu biernego stanowiły z końcem 1891. roku obligacye indem. krak., pozostające jeszcze do losowania i wypłaty, i obligacye już wylosowane lecz nie przedłożone jeszcze do wypłaty. Przedłożone przez Wydział krajowy zamknięcie rachunków nie wykazuje ile było jednych a ile drugich, co wykazywały zamknięcia rachunków z lat poprzednich, lecz podaje należytość za jedne i drugie razem w cyfrze 717.759 zł. — 2) Należytość za kupony płatne a nie przedłożone jeszcze do wypłaty z końcem roku 1891 wynosiła 122.313 zł. 50 ct. w. a., przeto zmniejszyła się o 4.951 zł. 11 ct. w. a. w porównaniu z należytością z końcem r. 1890. Nadmienić należy, iż część obu tych pasywów, to jest należytość za obligacye wylosowane w dawniejszych latach a nie przedłożone jeszcze do wypłaty i należytość za kupony, płatne w poprzednich latach a nie przedłożone jeszcze do wypłaty, nie jest rzeczywistą, bo część tych obligacyj i kuponów zaginęła i dla tego nie przedłożono ich do wypłaty.

Komisya budżetowa przedkładając Wysokiemu Sejmowi to szczegółowe sprawozdanie o zamknięciu rachunków wszystkich trzech funduszków indemnizacyjnych za rok 1891., w którym już Wydział krajowy objął zarząd tych funduszków, wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Z rachunków funduszków indemnizacyjnych Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i Wielkiego Księstwa Krakowskiego za rok 1891. Sejm udziela Wydziałowi krajowemu absolutorium.

2) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby na przyszłej sesji sejmowej przedłożył w uzupełnieniu zamknięcia rachunków za r. 1891., wykaz dochodów rzeczywistych z dodatku indemnizacyjnego w roku 1891. dla wszystkich trzech funduszków indemnizacyjnych, oraz wykaz zaległości tego dodatku z końcem roku budżetowego 1891. wraz z uzasadnieniem kwot tych dochodów i zaległości.

We Lwowie dnia 10. Maja 1893. r.

Zastępca przewodniczącego:

Stanisław Badeni, w. r.

Sprawozdawca:

Leon Chrzanowski, w. r.

